ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Державних медико-санітарних нормативів максимально допустимих рівнів радіоактивного забруднення харчових продуктів та кормів»

1. Мета

Проєкт наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Державних медико-санітарних нормативів максимально допустимих рівнів радіоактивного забруднення харчових продуктів та кормів» (далі – проєкт наказу) розроблено з метою забезпечення захисту здоров'я населення після настання ядерної або радіаційної аварії, що призвела або може призвести до радіоактивного забруднення харчових продуктів та кормів, які можуть бути розміщені на ринку.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт наказу розроблено відповідно до абзацу одинадцятого пункту 20 частини першої статті 8, частини першої статті 30 Закону України «Про систему громадського здоров'я» та з метою приведення національного законодавства у відповідність до законодавства Європейського Союзу, зокрема положень Регламенту Ради (Євратом) 2016/52 від 15 січня 2016 року, що встановлює максимально допустимі рівні радіоактивного забруднення харчових продуктів та кормів після ядерної аварії або будь якого іншого випадку радіологічної надзвичайної ситуації, та скасовує Регламент (Євратом) № 3954/87 та Регламенти Комісії (Євратом) № 944/89 та (Євратом) № 770/90 (далі – Регламент Ради (Євратом) 2016/52).

Імплементація Регламенту Ради (Євратом) 2016/52 передбачена пунктом 40 розділу 15 «Енергетика» Національної програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС), затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2026 року № 438.

Під час підготовки проєкту наказу, враховуючи відмінність підходів до нормування вмісту радіонуклідів у харчових продуктах, а також сфери застосування передбачених Державними гігієнічними нормативами «Допустимі рівні радіонуклідів Cs і Sr у харчових продуктах та питній воді», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 3 травня 2006 року № 256, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 17 липня 2006 року за № 845/12719 (далі – Державні гігієнічні нормативи) та Регламентом Ради (Євратом) 2016/52, Міністерство охорони здоров'я України звернулося до Національної комісії з радіаційного захисту населення України, щодо доцільності та наукового підгрунтя збереження підходів до нормування вмісту радіонуклідів у харчових продуктах закладених у Державних гігієнічних нормативах.

Враховуючи позицію Національної комісії з радіаційного захисту населення України щодо необґрунтованості відмови від механізму нормування для умов довгострокових неаварійних або післяаварійних ситуацій, що передбачений Державними гігієнічними нормативами, Міністерством охорони здоров'я України розроблено проєкт наказу, який передбачає затвердження максимально допустимих

рівнів радіоактивного забруднення, що носять тимчасовий характер, після ядерної або радіаційної аварії.

Встановлені максимально допустимі рівні радіоактивного забруднення харчових продуктів та кормів, зокрема що розміщуються на ринку, сприятимуть захисту населення від негативного впливу іонізуючого випромінювання, пов'язаного з вживанням радіоактивно забруднених харчових продуктів, та опосередковано, з вживанням тваринами радіоактивно забруднених кормів, спричиненого ядерною або радіаційною аварією.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом наказу пропонується затвердити Державні медико-санітарні нормативи максимально допустимих рівнів радіоактивного забруднення харчових продуктів та кормів, зокрема ізотопами стронцію-90, йоду-131, цезію-134, цезію-137, плутонію-239, америцію-241 та встановити період протягом якого вони застосовуються після настання ядерної або радіаційної аварії.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти: Закон України «Про систему громадського здоров'я», Закон України «Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання», Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», Закон України «Про безпечність та гігієну кормів», Закон України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я тварин та благополуччя тварин».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту наказу не потребує фінансування з державного чи місцевого бюджетів і не впливатиме на надходження та витрати державного та/або місцевих бюджетів. У зв'язку з цим, фінансово-економічні розрахунки не проводились.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт наказу потребує проведення публічних консультацій відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 3 листопада 2010 року № 996 "Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики".

Проєкт наказу не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тому не потребує погодження з Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

Проєкт наказу потребує погодження з Міністерством економіки та довкілля України, Міністерством енергетики України, Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державною інспекцією ядерного

регулювання України, Державною митною службою України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Державною регуляторною службою України.

Проєкт наказу потребує здійснення державної реєстрації Міністерством юстиції України.

7. Оцінка відповідності

У проєкті наказу містяться положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

У проєкті наказу не містяться положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод; впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська ґендерно-правова експертизи не проводилися.

Проєкт наказу потребує направлення до Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів для проведення експертизи щодо відповідності зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, у тому числі міжнародно-правовими, та праву Європейського Союзу (aquis ЄС).

8. Прогноз результатів

Реалізація проєкту наказу не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами.

Реалізація проєкту наказу матиме вплив на громадське здоров'я шляхом забезпечення захисту прав та інтересів громадян і держави щодо охорони здоров'я населення від шкоди спричиненого впливом іонізуючого випромінювання через споживанням небезпечних харчових продуктів.

Це сприятиме гармонізації національного законодавства з правом ЄС встановлення належного рівня захисту здоров'я населення у випадках ядерних або радіаційних аварій.

Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу

Населення	позитивний	Забезпечення безпеки харчових продуктів та кормів, що надходять на ринок, підвищення довіри до держави та системи контролю, збереження здоров’я
Оператори ринку харчових продуктів	позитивний	Підвищення безпечності харчових продуктів, підвищення конкурентоспроможності продукції українських виробників, можливостей експорту харчових продуктів та забезпечить правову визначеність під час здійснення державного контролю

Міністр охорони здоров’я України **Віктор ЛЯШКО**

«___» _____ 2026 р.